TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2019. gada 9. oktobrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa – Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Regula (EK) Nr. 593/2008 – Tiesību akti, kas piemērojami līgumiskām saistībām – 14. pants – Prasījumu cesija – Iespēja atsaukties uz to attiecībā uz trešajām personām

Lietā C-548/18

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Saarländisches Oberlandesgericht* (Zāras federālās zemes Augstākā tiesa, Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2018. gada 8. augustā un kas Tiesā reģistrēts 2018. gada 23. augustā, tiesvedībā

BGL BNP Paribas SA

pret

TeamBank AG Nürnberg,

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], Tiesas priekšsēdētāja vietniece R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], tiesneši K. Toadere [*C. Toader*] (referente), L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*] un M. Safjans [*M. Safjan*],

ģenerāladvokāts: H. Saugmandsgors Ēe [*H. Saugmandsgaard Øe*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *TeamBank AG Nürnberg* vārdā – *C. Hecken*, *Rechtsanwältin*,

– Vācijas valdības vārdā – *M. Hellmann*, *U. Bartl* un *T. Henze*, pārstāvji,

– Čehijas Republikas valdības vārdā – *M. Smolek* un *J. Vláčil*, kā arī *A. Kasalická*, pārstāvji,

– Nīderlandes valdības vārdā – *M. K. Bulterman* un *J. M. Hoogveld*, pārstāvji,

– Eiropas Komisijas vārdā – *M. Heller* un *M. Wilderspin*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – vācu.

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 593/2008 (2008. gada 17. jūnijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām ("Roma I") (OV 2008, L 177, 6. lpp.; turpmāk tekstā – "Romas I regula"), 14. pantu.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *BGL BNP Paribas SA* (turpmāk tekstā – "*BNP*"), kas ir banka, kuras juridiskā adrese ir Luksemburgā, un *TeamBank AG Nürnberg* (turpmāk tekstā – "*TeamBank*"), kas ir banka ar juridisko adresi Vācijā, par naudas summas, ko kāda šo divu iestāžu parādnieka fiduciāre ir deponējusi Vācijas tiesā, atbloķēšanu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Romas konvencija

3 Konvencijas par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām, kura atvērta parakstīšanai Romā 1980. gada 19. jūnijā (OV 1980, L 266, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "Romas konvencija"), 12. pantā "Brīvprātīga cesija" ir noteikts:

"1. Pret citu personu ("parādnieku") vērstu prasījumu brīvprātīgas nodošanas gadījumā cesionāra un cedenta savstarpējās saistības reglamentē tiesību akti, kurus saskaņā ar šo konvenciju piemēro attiecībā uz līgumu starp cesionāru un cedentu.

2. Tiesības, kas reglamentē cedēto saistību, nosaka tās cedēšanas iespējamību, cesionāra un parādnieka attiecības, nosacījumus, ar kuriem cedētais prasījums var tikt vērsts pret parādnieku, un jebkuru jautājumu attiecībā uz parādnieka saistību izpildi."

Romas I regula

4 Ar Romas I regulu tika aizstāta Romas konvencija. Šīs regulas 38. apsvērumā ir noteikts:

"Saistībā ar brīvprātīgu cesiju terminam "attiecības" vajadzētu skaidri norādīt, ka tiesību sistēmās, kurās šādus aspektus nošķir no saistību tiesību reglamentētiem aspektiem, 14. panta 1. punktu piemēro arī cesijas īpašuma aspektiem attiecībās starp cedentu un cesionāru. Tomēr termins "attiecības" nebūtu jāsaprot kā tāds, kas attiecas uz visām iespējamām attiecībām, kas var pastāvēt starp cedentu un cesionāru. Jo īpaši tam nevajadzētu ietvert provizoriskos jautājumus attiecībā uz brīvprātīgu cesiju vai līgumisku subrogāciju. Minētais termins būtu strikti jāattiecina vienīgi uz aspektiem, kas tieši attiecas uz konkrēto brīvprātīgo cesiju vai līgumisko subrogāciju."

5 Atbilstoši minētās regulas 14. pantam "Brīvprātīga cesija un līgumiska subrogācija":

"1. Cedenta un cesionāra attiecības, kuras rodas no prasījuma pret citu personu ("parādnieku") brīvprātīgas cesijas vai līgumiskas subrogācijas, reglamentē tiesību akti, kurus saskaņā ar šo regulu piemēro līgumam starp cedentu un cesionāru.

2. Tiesību akti, kas reglamentē cedēto vai subrogēto prasījumu, nosaka tā cedēšanas iespējamību, attiecības starp cesionāru un parādnieku, nosacījumus, ar kādiem uz cesiju vai subrogāciju var atsaukties, vēršoties pret parādnieku, un to, vai parādnieka saistības ir izpildītas.

3. Cesijas jēdziens šajā pantā ietver prasījumu tiešu nodošanu vai prasījumu nodošanu, dodot galvojumu, ķīlu vai citādu prasījuma nodrošinājumu."

6 Šīs pašas regulas 27. panta 2. punktā ir paredzēts:

"[Eiropas] Komisija līdz 2010. gada 17. jūnijam iesniedz Eiropas Parlamentam, [Eiropas Savienības] Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai ziņojumu par tiesiskajām sekām, ko cesija vai subrogācija rada trešām personām, un par cedēta vai subrogēta prasījuma prioritāti attiecībā pret citu personu tiesībām. Vajadzības gadījumā minētajam ziņojumam pievieno priekšlikumu par grozījumiem šajā regulā, kā arī ieviešamo noteikumu ietekmes novērtējumu."

Regula (ES) Nr. 1215/2012

7 Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 2012, L 351, 1. lpp.) 26. panta 1. punktu "papildus jurisdikcijai, kas atvasināta no citiem šīs regulas noteikumiem, jurisdikcija ir tās dalībvalsts tiesai, kurā atbildētājs vēršas".

Vācijas tiesības

BGB

8 Atbilstoši *Bürgerliches Gesetzbuch* (Vācijas Civilkodekss, turpmāk tekstā – "*BGB*") 398. pantam:

"Kreditors var prasījumu ar līgumu nodot citai personai (cesija). Ar līguma noslēgšanu jaunais kreditors aizstāj līdzšinējo kreditoru."

9 *BGB* 812. panta 1. punktā ir paredzēts, ka "tam, kurš iegūst kaut ko no trešās personas bez juridiska pamata, pamatojoties uz šīs trešās personas sniegtu pakalpojumu vai jebkādā citā veidā, tas ir jāatlīdzina".

EGBGB

10 *Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche* (Civilkodeksa ievadlikums, turpmāk tekstā – "*EGBGB*") 33. pantā, redakcijā, kas bija piemērojama līdz 2009. gada 17. decembrim, kad stājās spēkā 2009. gada 25. jūnija *Gesetz zur Anpassung der Vorschriften des Internationalen Privatrechts an die Verordnung (EG) Nr. 593/2008* (Likums par starptautisko privāttiesību normu pielāgošanu [Romas I] regulai) (*BGBl.* 2009 I, 1574. lpp.), bija noteikts:

"1. Prasījuma cesijas gadījumā saistībām starp līdzšinējo un jauno kreditoru ir piemērojami tiesību akti, kas reglamentē līgumu starp viņiem.

2. Tiesību akti, kas reglamentē nodoto prasījumu, nosaka tā cedēšanas iespējamību, attiecības starp cesionāru un parādnieku, nosacījumus, ar kādiem uz nodošanu var atsaukties, vēršoties pret parādnieku, un to, vai parādnieka saistības ir izpildītas."

11 *EGBGB* 33. pants tika atcelts ar Likumu par starptautisko privāttiesību normu pielāgošanu Romas I regulai.

Luksemburgas tiesības

12 Saskaņā ar Luksemburgas *code civil* [Civilkodeksa] 1690. panta 1. punktu redakcijā, kas piemērojama pamatlietai, "prasījumu cesija ir spēkā attiecībā uz trešajām personām tikai tad, ja par to ir informēts parādnieks".

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

13 *TeamBank* un Luksemburgas pilsone, kuras dzīvesvieta ir Vācijā un kura ir ierēdne Luksemburgā (turpmāk tekstā – "parādniece"), 2011. gada 29. martā noslēdza aizdevuma līgumu, ko reglamentē Vācijas tiesības un kas tika nodrošināts, parādniecei cedējot apķīlājamo daļu no saviem pašreizējiem un nākotnes darba samaksas prasījumiem, tostarp no tiesībām uz pensiju, attiecībā uz savu Luksemburgas darba devēju. Šis darba devējs netika informēts par šo cesiju.

14 2011. gada 15. jūnijā parādniece noslēdza vēl vienu aizdevuma līgumu ar *BNP*. Šajā otrajā līgumā bija paredzēta to pašu prasījumu nodošana, kas parādniecei bija pret savu Luksemburgas darba devēju. Ar 2012. gada 20. septembra ierakstīto vēstuli *BNP* informēja pēdējo minēto par šo cesiju atbilstoši Luksemburgas tiesību aktiem, kas ir piemērojami aizdevuma līgumiem.

15 Ar *Amtsgericht Saarbrücken* (Zārbrikenes pirmās instances tiesa, Vācija) 2014. gada 5. februāra lēmumu pret parādnieci tika uzsākts maksātnespējas process. Tā ietvaros ieceltā fiduciāre no parādnieces darba devēja Luksemburgā iekasēja apķīlājamo darba samaksas daļu 13 901,64 EUR apmērā un deponēja šo summu *Amtsgericht Merzig* (Mercigas pirmās instances tiesa, Vācija). Fiduciāre šo depozītu pamatoja, atsaucoties uz neskaidrībām par šīs summas kreditora personu, jo abas puses pamatlietā atsaucās uz prioritārām tiesībām – *TeamBank* gadījumā attiecībā uz prasījumu 71 091,54 EUR apmērā un *BNP* gadījumā – attiecībā uz prasījumu par summu 31 942,95 EUR apmērā.

16 *TeamBank* un *BNP* cēla attiecīgi prasību un pretprasību *Landgericht Saarbrücken* (Zārbrikenes apgabaltiesa, Vācija), prasot atbloķēt depozītu attiecībā uz visu summu 13 901,64 EUR apmērā. Šī tiesa apmierināja *TeamBank* prasību un noraidīja *BNP* pretprasību.

17 *BNP* par *Landgericht Saarbrücken* (Zārbrikenes apgabaltiesa) nolēmumu iesniedza apelācijas sūdzību iesniedzējtiesā, apgalvojot, ka, lai gan cesija par labu *TeamBank* ir notikusi pirms tās labā veiktās cesijas, šī pirmā cesija nebija tikusi paziņota Luksemburgas darba devējam. Saskaņā ar Luksemburgas tiesībām, kas bija piemērojamas minētajai cesijai, šī paziņošana esot prasījumu cesiju spēkā esamības priekšnosacījums, un tādējādi pirmajai cesijai neesot nekādu juridisku seku. Vienīgi otrā cesija, kas veikta par labu *BNP*, esot atbilstoši paziņota, un tādējādi vienīgi *BNP* varot prasīt atcelt depozītu attiecībā uz visu summu 13 901,64 EUR apmērā.

18 Konstatējusi, ka tai ir starptautiskā jurisdikcija, pamatojoties uz Regulas Nr. 1215/2012 26. pantu, iesniedzējtiesa norāda, ka pamatlietas puses savas prasības balsta uz *BGB* 812. panta 1. punkta noteikumiem, kas attiecas uz nepamatotu iedzīvošanos.

19 Šī tiesa it īpaši vēlas noskaidrot, vai Romas I regulu var interpretēt kā tādu, kas nosaka tiesību aktus, kuri piemērojami prasījuma cesijas sekām attiecībā uz trešajām personām vairāku prasījumu cesiju gadījumā, lai noteiktu šī prasījuma īpašnieku.

20 Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka Vācijas doktrīnā domas attiecībā uz šo jautājumu dalās. Daži autori uzskata, ka no šīs regulas 14. panta 1. un 2. punkta izrietošais noteikums esot izsmeļošs un tajā esot paredzētas arī prasījuma cesijas sekas attiecībā uz trešajām personām. Cituprāt, tiesiskā regulējuma robs esot tīšs.

21 Turklāt šī tiesa norāda, ka Vācijas tiesību normu kolīzijas noteikumu piemērošanu apgrūtina *EGBGB* 33. panta atcelšana ar likumu par starptautisko privāttiesību normu pielāgošanu Romas I regulai.

22 Šādos apstākļos *Saarländisches Oberlandesgericht* (Zāras federālās zemes Augstākā tiesa, Vācija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [Romas I] regulas 14. pants vairākkārtējas cesijas gadījumā ir piemērojams attiecībā uz trešajām personām radītajām tiesiskajām sekām?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, kuras tiesības šādā gadījumā ir piemērojamas attiecībā uz trešajām personām radītajām tiesiskajām sekām?

3) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzoša, vai šī norma ir piemērojama pēc analoģijas?

4) Ja atbilde uz trešo jautājumu ir apstiprinoša, kuras tiesības šādā gadījumā ir piemērojamas attiecībā uz trešajām personām radītajām tiesiskajām sekām?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

23 Ar četriem jautājumiem, kuri ir jāapskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Romas I regulas 14. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā tieši vai pēc analoģijas ir noteiktas tiesības, kas piemērojamas attiecībā uz trešajām personām radītajām sekām gadījumā, kad tas pats kreditors prasījumu ir vairākkārtīgi cedējis secīgiem cesionāriem.

24 Vispirms ir jākonstatē, ka ar Romas I regulas 14. pantu ir aizstāts Romas konvencijas 12. pants, kas neattiecās uz prasījuma cesijas sekām attiecībā uz trešajām personām (šajā nozīmē skat. Milānas profesora *Mario Giuliano* un Parīzes I universitātes profesora *Paul Lagarde* Ziņojumu par Konvenciju par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām, OV 1980, C 282, 1. lpp.).

25 Turpinājumā attiecībā uz Savienības tiesību normas interpretāciju ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ir jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī konteksts, kurā tā iekļaujas, un mērķi, kādi ir tiesību aktam, kurā tā ietilpst. Viens no Savienības tiesību normas interpretācijā vērā ņemamajiem apstākļiem var būt arī tās rašanās vēsture (spriedums, 2018. gada 10. decembris, *Wightman* u.c., C-621/18, EU:C:2018:999, 47. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

26 Pirmām kārtām ir jāpārbauda, vai saskaņā ar Romas I regulas 14. panta formulējumu šajā pantā ir skaidri norādīti tiesību akti, kas ir piemērojami attiecībā uz prasījuma cesijas radītajām tiesiskajām sekām trešajām personām vairākkārtējas cesijas gadījumā.

27 Kā izriet no paša tā nosaukuma ("Brīvprātīga cesija"), šīs regulas 14. pantā ir paredzēti kolīzijas noteikumi, kas reglamentē dažādus pārrobežu prasījumu nodošanas aspektus.

28 Pirmkārt, saskaņā ar šīs regulas 14. panta 1. punktu cedenta un cesionāra attiecības, kuras rodas no prasījuma pret parādniekus cesijas, reglamentē tiesību akti, kurus saskaņā ar šo regulu piemēro līgumam starp cedentu un cesionāru.

29 Otrkārt, Romas I regulas 14. panta 2. punktā ir paredzēts, ka tiesību akti, kas reglamentē cedēto prasījumu, nosaka tā cedēšanas iespējamību, attiecības starp cesionāru un parādnieku, nosacījumus, ar kādiem uz cesiju var atsaukties, vēršoties pret parādnieku, un to, vai parādnieka saistības ir izpildītas.

30 Visbeidzot, saskaņā ar Romas I regulas 14. panta 3. punktu cesijas jēdziens šajā pantā ietver prasījumu tiešu nodošanu vai prasījumu nodošanu, dodot galvojumu, ķīlu vai citādu prasījuma nodrošinājumu.

31 Tādējādi no tā izriet, ka Romas I regulas 14. panta formulējumā nav atsauces uz prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešajām personām.

32 Runājot par kontekstu, kurā iekļaujas Romas I regulas 14. pants, no šīs regulas 38. apsvēruma izriet, ka "provizoriskie jautājumi" attiecībā uz prasījuma cesiju, tādu kā viena un tā paša prasījuma agrāku cesiju vairākkārtēju cesiju ietvaros, lai gan tie var būt "lietu tiesību aspekts" saistībā ar prasījuma cesiju, neietilpst jēdzienā "attiecības" starp cedentu un cesionāru šīs regulas 14. panta 1. punkta izpratnē. Šajā apsvērumā precizēts, ka jēdziens "attiecības" ir strikti jāattiecina vienīgi uz aspektiem, kas attiecas tieši uz attiecīgā prasījuma cesiju.

33 Attiecībā uz Romas I regulas 14. panta rašanās vēsturi ir jākonstatē, ka, lai gan Komisijas priekšlikuma Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Romas I regula) (COM(2005) 650, galīgā redakcija), 13. panta 3. punktā bija paredzēts, ka cedētā prasījuma vēršanu pret trešo personu reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā cedentam ir pastāvīgā atrašanās vieta cesijas vai nodošanas brīdī, šis priekšlikums sarunās Padomē tomēr netika izvēlēts.

34 Turklāt Romas I regulas 27. panta 2. punktā ir paredzēts Komisijas pienākums iesniegt "ziņojumu par tiesiskajām sekām, ko cesija vai subrogācija rada trešām personām", kā arī attiecīgā gadījumā – "priekšlikumu grozīt [Romas I regulu] un veikt ieviešanas noteikumu ietekmes novērtējumu".

35 2016. gada 29. septembrī Komisija iesniedza Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai minēto ziņojumu (COM(2016) 626 *final*), no kura izriet, ka nepastāv vienoti tiesību normu kolīzijas noteikumi, kas reglamentētu prasījumu cesijas sekas attiecībā uz trešajām personām, un ka Savienības likumdevējam nav nepieciešams tādus noteikt.

36 2018. gada 12. martā Komisija iesniedza priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par tiesību aktiem, kas piemērojami prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešajām personām (COM(2018) 96 *final*), no kura izriet, ka prasījumu cesiju tiesiskās sekas pret trešajām personām principā varētu regulēt tās valsts tiesību akti, kurā cedentam ir pastāvīgā mītnesvieta.

37 No tā izriet, ka tas, ka spēkā esošajās Savienības tiesībās nepastāv kolīziju noteikumi, kas skaidri attiektos uz prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešajām personām, ir Savienības likumdevēja izvēle.

38 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Romas I regulas 14. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas tieši vai pēc analoģijas nenosaka tiesību aktus, kas piemērojami prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešajām personām gadījumā, kad viens un tas pats kreditors prasījumu ir vairākkārtīgi cedējis secīgiem cesionāriem.

Par tiesāšanās izdevumiem

39 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 593/2008 (2008. gada 17. jūnijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām ("Roma I"), 14. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas tieši vai pēc analoģijas nenosaka tiesību aktus, kas piemērojami prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešajām personām gadījumā, kad viens un tas pats kreditors prasījumu ir vairākkārtīgi cedējis secīgiem cesionāriem.

[Paraksti]